ERIA II.—ANUL II.—No. 33 | 1 Leu Exemplarul | Duminică 10 Iulie 1921

Adevĕrul Literar și Artistic

FONDATORI: { AL. V. BELDIMAN 1888—1897 / CONST. MILLE 1897—1920

Prim-redactor: EMIL D. FAGURE

Nu dispreţui sensibilitatea aiminănui. Sensibilitatea fie căruia e geniul său.

BAUDELAIRE

La Fontaine

Poporul francez serbează zile-
acestea al treilea centenar al
ăstereĭ lui La Fontaine, „cel
ăi poet dintre poeţiĭ francezĭ"
m îl numeşte Taine odată, „Ho-
erul nostru" cum îl numeşte
tă dată, pentru că este univer-
l ca Homer, pentru că totul :
menĭ, zeĭ, animale, peisagiĭ
tura eternă, şi societatea vre-
eĭ, totul ieste cuprins în mici-
sale poezioare, în micul volum
re reprezintă toate drepturile
le la marile titluri pe carĭ îi le
ncerne severul critic, de obiceĭ
ăt de parcimonios în întrebuin-
rea pitetelor.

Aceste titluri vor părea exa-
rate multora. E un lucru ome-
esc ca cele cu carĭ ne-am obici-
uit din copilărie să ni se pară
aturale, cele naturale să nu ni
pară extraordinare, să nu ne
apeze imaginaţia, să nu ne mi-
. Astfel trecem fără al le da
ea multă atenţie pe lângă to-
minunile naturei carĭ umple
aţa noastră. O asemenea mi-
une e şi La Fontaine.

Din primĭ anĭ ai învăţăturei,
ăm cunoştinţă de dânsul. Pri-
ele versurĭ pe carĭ le îngânăm
cu care emoţionăm părinţiĭ.
nt ale lui. „Trecând vara cu
ântare" scandează toţi copiĭ şi
vaţă astfel a aprecia bineface-
le munceĭ şi aleeconomieĭ. In-
aţă aceasta din La Fontaine.
abulele lui sunt povestiri pen-
u copiĭ micĭ şi marĭ. In inten-
a lui a fost aceasta din capul
ciului. Remiţându-le dauphi-
uluĭ, La Fontaine îi scria : „In-
ăzнesc, monseniore, să vă re-
it câteva încercărĭ. Ele sunt o
istracţie convenabilă primilor
ostri ani. Sunteţi la o vârstă în
are petrecerile şi jocurile sunt
ăgăduite prinţilor. Dar în ace-
s timp trebuie să îndreptaţi u-
ele din gândirile voastre spre
udecăţi serioase. Toate acestea
veţi întâlni în fabulele pe
arĭ le datorăm lui Esop. Apa-
enţa lor, o mărturisesc, e copi-
roasă, dar aceste copilăriĭ slu-
esc de învelitoare unor însem-
ate adevăruri". Iar în dedica-
a care preceda aceste fabule,
edicaţie scrisă în versul acela
mplu, curgător, naiv, care'i al
ău şi n'a putut fi nicĭ întrecut,
icĭ imitat măcar, spune : „Mă
rvesc de animale, pentru a în-
ăţa pe oamenĭ".

Nici un critic nu ar putea spu-
e mai mult şi mai bine despre
ostul fabulelor sale decât ce a
pus el însuşi. Povestea, acţiunea
or, e menită să distreze pe co-
iĭ. Dar scopul lor este să-i edu-
e, să-i înveţe, este şi să educe,
ă înveţe şi pe oamenii maturĭ,
ă le arate căile bune şi căile re-
e ale vieţeĭ, să le ţie în faţă o o-
lindă fidelă şi maĭ ales să prac-
ice acel „castigat mores", care a
ost în toate vremurile rostul cel
ai frumos, cel mai omenesc, fi-
ndcă mai util omenireĭ, al sati-
iculuĭ.

Cu alte cuvinte La Fontaine
ste un satiric şi un moralist
ar ce satiric şi ce moralist! Râ-
ând el nu jigneşte pe nimenĭ,
ăcând morală el nu predică, nu
ade în pedanterie şi nu condam-
ă. Cu adevărat creştineşte el nu
rea peirea păcătosuluĭ, ci în-
reptarea lui. Observator fin,
media lui cu o sută de acte di-
se, cum a numit Balzac fabu-
sale, îl clasează alături de gi-
ticul Shakespeare. Ca şi a-
ta are o mie de suflete în-
însuĭ, carĭ îl pun în situaţiu-
de a înţelege totul. Şi a înţe-
e totul însemnează a ierta mul-
te. Taine 'l-a numit „cel maĭ po-
et dintre poeţiĭ francezĭ", „Ho-
merul nostru", poporul francez
'l-a dăruit cu un epitet maĭ miş-
cător şi cel puţin tot atât de me-
ritat : Le bon La Fontaine.

Pentru a instruĭ şi îndrepta
oamenii, el face să vorbească a-
nimalele. Adesea critica lui merge
departe de tot. Artist până
în vârful degetelor, fondul pro-
ducţiuneĭ sale este sinceritatea.
Critica lui priveşte cusurile e-
term generale ale sufletuluĭ, ale
făpturei omeneştĭ, dar arta lui
nu este abstractă şi atunci să-
geţile ironieĭ sale, care, ce-i drept
cum am maĭ spus, nu răneşte
nici odată, pătrund însă până
sus la curte, unde se adună a
tot puternicii, carĭ pot uspune
de libertatea şi viaţa scriitorului
prea curajos. Şi cu o naivitate
care ar părea inconştienţă, dacă
opera lui de artă n'ar purta în si-
ne garanţia conştiinţeĭ, La Fon-
taine spune despre regĭ, conţĭ şi
marchizĭ, crude adevăruri dintre
carĭ, cel mai adevărat rămâne,
că nu vor să audă adevărul, că
le place să fie minţiţi:

„Anucsaz les vois par des songes,
„Flattez-les, payez-les d'agreables
(meusonges :
„Quelque indignation dont leur coeur
(soit rempli,
„Ils goberont l'appât, vous serez leur
(ami"

Când spui asemenea ade-
văruri celor mari, evident că
n'aĭ să te jenezĭ faţă de ceĭ micĭ.
Forma agreabilă a fabulei însă,
învelişul eĭ copilăros, naivitatea
formeĭ, au făcut şi pe contem-
poraniĭ lui La Fontaine, de alt-
fel oamenĭ de spririt, oameniĭ a-
celui secol pe care Voltaire 'l'a
descris atât de minunat, să nu-i
ia nimic în nume de rău. Slăbi-
ciunea omului e de altfel foarte
îngăduitoare cu el însuşĭ. Ni-
menĭ nu se crede vizat şi curte-
zanii carĭ făceau poate haz, dar
nu făceau nici un caz de versu-
rile pentru copii ale lui La Fon-
taine, a cărui faimă avea totuşi
să-i supravieţuiască dealungul
veacurilor, curtezanii nici nu se
recunoşteau în lighioanele pe
carĭ fabulistul le făcea să
vorbească, deşi toată Curtea
Regelui Soare era cuprinsă în
menajeria lui".

S'a discutat mult dacă e bine
că La Fontaine e dat pe mâna
copiilor într'o vârstă prea fra-
gedă. Claredie era de părere că
nu e bine. Inaintea lui, Jean Jac-
ques Rousseau susţinuse acelaş
lucru. Nu mă pot împăca cu
acest mod de a vedea. La Fon-
taine e prin toată arta sa, des-
tinat să fie înţeles de copii. Mo-
dul său simplu, naiv, de a poveţi,
uşurinţa şi naturaleţa versului
său, îndemânarea cu care descrie
natura, dragostea ce desvoltă
pentru dânsa, toate fac din el
poetul copilăriei. Că place şi
celor mari asta-i genialitatea lui.
Cât despre moralist, poate că
nu e totdeauna fericit în alege-
rea sa, dar în regulă generală
da. Apoĭ însă tot ce spune, tot
ce sfătueşte, e pătruns de acea
bunătate larg omenască, de acel
spirit de indulgenţă şi blândeţe,
carĭ ele formează însăşĭ morali-
tatea şi împacă chiar cu greşelile
noastre.

Poporul român, care datore-
şte atâta culturei franceze, se
poate asocia nu numai din a-
dâncul sufletului, dar şi cu de-
plină înţelegere, sărbătoireĭ lui
La Fontaine, care, cel mai poet
dintre poeţiĭ francezĭ, e şi cel
mai universal dintre dânşiĭ.

B. BRANIŞTEANU

Răsvrătire

(după Chamisso)

Din naitul cerdac, împăratul
Dă vântului părul lui nins
Şi crâncen roteşte privirea
Pe crunt înnoratul întins.

El vede cum urcă răscoala
Şi-i fierb vijeliile 'n piept
Şi 'n neted mânerul de spadă
Se reazămă pumnul lui drept.

Cu stânga,— ce sceptrul lăsat-a
Să-i lunece jos pe podeà —,
Apasă pe fruntea-i posacă
Coroana de aur cea grea.

Sfioasă, iubita îl trage
De tivul mantaleĭ regeşti:
—«« Ce mult mă iubeai tu odată,
Azi nu mai ştii drag să-mi şoptești? »»

—„Ce şoapte, ce drag, ce sărutури?
O, lasă-mă, dulce odor!
Furtuna s'apropie, creşte
Ca viforul răsturnător.

„Nu rege cu stemă şi spadă
Se 'nalţă acum din cerdac,
Sunt fiul înfrânt şi nevolnic
Al larg-răsvrătitului veac.

„Ce şoapte,ce drag, ce sărutu ?
O, lasă-mă, dulce odor!
Furtuna s'apropie, creşte
Ca viforul răsturnător."

A. TOMA

Delacroix. (pictor francez). — **Libertatea conduce poporul pe baricade.**

Din vremuri tulbure

Un om rău

— SCHIŢĂ —

de EUGEN DARZEU

Era pe la începutul lui Martie 1919. Insera. In cele două camere ale judecătoriei de ţară pâlpâirile focului din sobă îşi jucau maĭ vioĭ prietenoasele lor lumini galbene. Funcţionariĭ strângeau prin dulapuri şi sertare dosarele şi hârtiile în care aşternuse atâtea nevoĭ şi atâtea patime câte zilnic se perindă prin faţa judecăţilor. Judecătorul însă maĭ întârzia la fereastră privind în negura umedă de afară, neîndupleacându-se să plece pentru a se închide stingher în odaia lui de peste drum.

Un tropăit de paşi, şi o bătaie în uşă neobişnuită la ora aceia târzie, îl făcură pe toţi să privească spre uşă.

— Timoşca, vezi cine-i...

Aprodul se strecură afară şi peste puţin se întoarse:

— Sunt şapte oameni din Cobâlcin care vor să facă o jalbă d-luĭ judecător.

— Să intre.

Aprodul deschise uşa şi făcu semn celor ce aşteptau în săliţa acum plină de întuneric, dar fiindcă aceia nu se grăbeau să intre el îi trase pe câte unul de mâneca cojocului şi-i vârî în cameră. Necunoscuţii privirĭ speriosĭ în toate părţile şi însfârşit încredinţaţi de către aprod că cel care le sta în faţă era d. judecător, „gospodin mizravoi sudea", îngenunchiară spre el, îşi făcură cruce şi bătură scândurile cu frunţile lor.

Judecătorului nu-i veni îndemână văzând cele şapte trupurĭ frânte înaintea sa, dar când maĭ auzi şi nişte oftărĭ par'că între oamenĭ, se răstĭ la eĭ :

— Sculaţi-vă, ce Dumnezeu doar nu sunteţi la biserică... Ce vroţĭ ? Ce-i cu voĭ ?

Oameniĭ însă stăteau maĭ departe cu frunţile la pământ.

— Domnule translator, întreabă-i, poate nu ştiu româneşte... Translatorul, un moldovean de pe malul basarabean al Prutului, îi vorbi în ruşeşte şi îi ceru, după îndemnul judecătorului, să se scoale în picioare;

— eĭ însă stăruiau să steie îngenunchiaţĭ.

— Spun că au de făcut o plângere mare, şi aşa-i obiceiul pe aici, să steie în genunchi când fac vre-o plângere unuĭ „nacialnic".

— Dacă nu se scoală în picioare nu-i ascult, — hotărî judecătorul, mâhnit în sufletul lui c'a putut intra în obiceiul oamenilor de pe acolo, o deprindere atât de umilitoare.

In sfârşit, necunoscuţii văzând că n'aveau încotro, s'au ridicat codindu-se, perzând par'că jumătate din încrederea puţină cu care veniseră la judecătorul cel nou.

Timoşca aprodul, aprinse o lampă şi o puse lângă crucea de pe masa judecăţiĭ. In lumina maĭ vie care se făcu în cameră, judecătorul şi funcţionariĭ putură să vadă lămurit cine sunt oameniĭ cu jalba din Cobâlcin.

Erau şase bătrânĭ şi un tânăr. Chipurile pământiĭ, vinete de frig şi umezeală, ochi tulburĭ şi înlăcrămaţĭ, capete răvăşite de griji şi nevoĭ, păr sbârlit mânĭ negre învârtind căciulĭ marĭ, cojoace lungi, picioare cu încălţărĭ de pe care se prelingea pe scândurĭ glodul de primăvară, mult şi subţire. Stăteau tăcuţĭ cu ochiĭ aţintiţĭ asupra judecătoruluĭ care numaĭ văzându-l atât de mizerĭ şi c'o înfăţişare atât de nenorocită, simţi cum i se strânge inima.

— Ce-i cu dânşiĭ Ababei ?

— **Şto vi hatiţi?,** îi întrebă translatorul pe toţĭ de-odată. Oameniĭ se privirĭ între eĭ, şi un bătrân deşirat, o umbră de om, începu să povestească în cuvinte întretăiate, aţurit oarecum, pe când ceilalţĭ învârteau căciulile şi dădeau din cap că aşa-i, cu ochiĭ marĭ aţintiţĭ asupra judecătorului.

— Suntem din Cobâlcin... Ne omoadă,... scăpaţi-ne... Au fost împuşcaţĭ vre-o zece;... alţĭ sunt duşĭ la închisoare... Ne bate şi ne fugăreşte... Ne pradă avuţul... Scăpaţi-ne... Venim din partea satului întreg... Am plecat azi dimineaţă în zorĭ, să nu prindă de veste... Am stat ascunşĭ până pe seară, şi acum am venit la d-v... Murim, scăpaţi-ne...

— Cine-'i omoară ?... De cine se tem astfel ?...

— Torbacĭ,... Torbacĭ,... sbucniră toţĭ şapte la întrebarea translatorului.

— Cine-i Torbaci, acela ?...

— E de-al nostru, din sat, dar ne-a ucis, ne omoară... murim... Scăpaţi-ne...

Nu era chip de scos altceva din gura lor.

Judecătorul atunci se apropie de cel maĭ tânăr dintre eĭ şi-l trase lângă lampă.

— Ia să-mi spui tu liniştit şi dela capăt ce-i la voĭ în Cobâlcin ?..

— Ne omoară Torbaci !, răspunse omul în dialectul luĭ ucrainian.

— Bine, dacă vă omoară, de ce nu v'aţĭ plâns maĭ întâĭ acolo în sat domnuluĭ jandarm, că trebue să fie post de jandarmĭ la voĭ ?

— Nu putem... ne-am plâns şi ne-a bătut Torbacĭ, căci Torbaci este *„perivocic"*, traducător la post..

„Un bătăuş în slujba postuluĭ de jandarmĭ ? se gândi judecătorul, „nu se prea poate". Şi iar le vorbi prin translator.

— Dar e stare de asediu, e zonă de război aici; de ce nu v'aţĭ plâns armateĭ ?

— Nu putem că el are armă dela armată;... el merge călare, cu arma... Nu putem.... ne omoară...

— Hm, — şi ce vreţĭ dela mine ?

— Să-l judecaţĭ să-l închidă, să-l ducă dela noĭ din Cobâlcin .

— Bine, am să dau ordin să se facă cercetărĭ, fiţĭ în pace, nu se va ma; lega n[illegible] doar acum nu maĭ este **„svoboda"**, revoluţia, acum sunt legĭ... Şi pe cine a bătut dintre voĭ?

— Pe mine, pe mine, pe mine...

— Domnule grefier ia-le numele pentru cercetărĭ...

— Nu, nu, nu, — isbucniră toţĭ înfricoşaţĭ, nu puneţĭ numele nostru, ne omoară, vă rugăm... Vaĭ de păcatele noastre, iată în ce nevoe nouă am încăput...

— Atunci mergeţĭ liniştiţĭ acasă, că fac eu cercetărĭ şi fără numele vostru, şi dacă va fi găsit vinovat îşi va primi osânda.

Şi iarăşi îngenuncheară ceĭ şapte din Cobâlcin, îşi făcură cruce şi atinseră scândura cu frunţea lor, apoĭ mulţumind, posomorâţĭ, ieşind, se strecurară pe rând pe uşă, lăsând în urma lor şapte bălţĭ de noroĭ.

* *

Judecătorul nu ştia ce să creadă şi nici nu prea putuse înţelege bine cum putuse Torbacĭ asupritorul Cobâlcenilor să facă nesupărat de nimenĭ blestemăţiile ce-au îngrozit oameniĭ. Telefonul atârnat în perete îi aduse aminte că poate vorbi cu comandantul batalionuluĭ în raza căruia cădea Cobâlcinul.

— Alo, d-l maĭor? — Iată d-le maĭor, au fost la mine nişte oamenĭ din Cobâlcin...

— A, din satul bolşevicilor,... auzi judecătorul prin pâlnie vocea sonoră a maĭorului.

— Nu ştiu dacă acolo au fost, sau sunt bolşevicĭ, dar mi s'au plâns că aţĭ dat voe unuĭ om din sat să poarte armă...

— Luĭ Torbaci ? — da i-a dat voe să poarte armă comandantul care m'a precedat. E agent informator... Bun element, el ne ţine în curent cu ce fac bolşevicii din sat,... au şi fost închişĭ vre-o 50, — ştiĭ că acolo în Ianuarie au bătut pe jandarmĭ... E propus şi pentru medaliare...

Judecătorul povesti maĭoruluĭ ce văzuse şi auzise şi-l rugă să-i ridice arma.

— Bine amice, am să-l chem să-i iau arma...

Scrise apoĭ şi şefuluĭ de post să facă cercetărĭ în privinţa purtărilor luĭ Torbaci. Peste două, treĭ zile veni răspunsul : „Element de ordine. Mâna dreaptă a autorităţiĭor... Descoperitor de bolşevicĭ... Satul întreg e bolşevic..."

Judecătorul ridică din umere bănuĭ oarecare abuzurĭ în descoperirea bolşevicilor, — văzuse şi el şapte specimene dintre eĭ, — şi ştiind ce puţin poate face în zonă de război, — căută să şteargă din amintire trupurile frânte şi frunţile lipite de podele ale celor şapte din Cobâlcin. Şi viaţa de ţară punctată de bubuitul tunuluĭ bolşevic de peste Nistrul care curgea aproape, — îl fură spre alte gândurĭ şi preocupărĭ.

Şi n'a trecut nicĭ o săptămână din seara aceia neguroasă şi de tristă amintire, când într'o zi de Duminică, uşa odăieĭ judecătoruluĭ se deschise binişor şi prin ea intră sfioasă o femeie tânără încă, cu ochĭ marĭ, marĭ, trăgând după ea un om cu capul înfăşurat peste tot în pansament alb, care cum intră se sprijini de uşorul uşiĭ, cu genunchiĭ moĭ cu mânele bălăbănind.

Judecătorul fuma o ţigară întins

(Continuarea în pagina II-a)

Analizând pe Ibsen

de OCTAV MINAR

Nimenĭ nu poate fi mare cugetător
are nu priveşte ca cea dintâĭ datorie
sa, în calitate de cugetător, de a-şi
ma inteligenţa oriunde l-ar putea
uce.

Societatea câştigă maĭ mult din ră-
ăcirile unuĭ om, care după studiare
şi pregătirea cuvenită, cugetă singur,
ecât din opiniile drepte, ale acelora
e le profesează numaĭ fiindcă nu-şi
au voe să cugete.

Personalitatea luĭ Ibsen, exempli-
ică pe deplin gândirea luĭ Stuart
Mill.

Incă din copilărie, marele cugetă-
or norvegian începe să-şi analizeze
mediul, în vederea aşezăreĭ şi desvol-
tăreĭ personalităţeĭ.

Privirile i-au fost câştigate maĭ în-
ăi de vecinătatea bisericeĭ al căruĭ
urn înalt încânta şi atrăgea pe tre-
ătorĭ.

Apoĭ stâlpul de execuţie, în fine pri-
ăria cu închisoarea şi casa de ne-
uni.

Puţin sociabil, iubea maĭ mult fur-
una, decât timpul frumos, iubea să
ntemleze natura, decât să-şi a-
uncească gândirea în cărţĭ. Prietе-
ia o găsea nefolositoare.

Ca şi Schopenhauer care sfătuia pe
amenii de ştiinţă şi pe artiştĭ să nu
e insoare, căcĭ femeia i-ar distrage
dela ocupaţiuniile lor; tot aşa şi Ib-
sen, îl sfătueşte pe Brandes, care i se
plângea că nu are amicĭ, — „este un
lux pe care nu ţi-l poţĭ permite, când
tot capitalul tău intelectual este an-
gajat în aducerea la îndeplinire a
uneĭ misiunĭ pe care ţi-aĭ ales-o în
această lume".

Aristocrat şi mândru, Ibsen sfidea-
ză mulţimea, pe care o găsea inferi-
oară de a putea înţelege operile de
artă, de a putea să se urce la ceeace
au gândit marii folosofĭ şi literaţĭ în
lucrările lor.

„Sgomotul mulţimiĭ mă înspăimân-
tă; voesc ca vestmintele mele să
nu-mĭ fie mânjite de noroul străzi-
lor; doresc să aştept aurora viitoru-
luĭ, îmbrăcat în haine de sărbătoare".

E un Petroniu al secoluluĭ al 19-
lea, cu aceleaşĭ gesturĭ şi apucăturĭ,
având un singur ideal, — arta : o
singură credinţă, — iubirea acesteĭ
arte.

Acest egoism artistic, unic poate în
literatura mondială, are la bază o
educaţie specifică.

Pesimismul său diferă de pesimis-
mul luĭ Leopardi, Lenau sau Scho-
penhauer.

Ibsen găseşte ridicol pe acela care
vede totul în negru şi care e veşnic
trist. A căutat să-şi înfrâneze aceste
înclinărĭ printr'o educaţie bazată pe
analize şi observaţiĭ personale.

Astfel caracterul său, inegal, slă-
bănog şi predispus spre o veşnică
tristeţă, recapătă o structură nouă,
biruind natura. Cizelator al eului,
Ibsen cu timpul devine un revoltat, un
nemulţumit al societăţiĭ. Neînţeles de
contimporanii norvegienĭ, pleacă, se
exilează în lume. Nu vrea să lupte
pentru a-l subjuga la ideile luĭ, caută
ca acele ideĭ să-şi câştige singure
popularitatea, să învingă, dacă au va-
loarea şi puterea de convingere.

Autocritic, e nepăsător contra criti-
cilor.

„Cea maĭ mare parte dintre obiec-
ţiunile ridicate de către critică, se re-
duce de obiceĭ la desaprobarea autо-
ruluĭ care voeşte să rămâe credin-
cios propriеĭ sale personalităţĭ; să
gândească, să simţă, să vadă şi să
imagineze conform natureĭ sale, în
loc de a vedea şi a simţi cum ar fi
văzut şi ar fi simţit criticul — dacă
ar fi putut".

„Este neapărat de trebuinţă să ne
păzim cu sfinţenie tezaurele sufletu-
luĭ nostru şi să-l ferim de orice a-
mestec străin".

Nefiind un luptător, este doborât
de lăsitatea compatrioţilor.

Norvegienii de astăzi, ziceа dânsul,
nu seamănă cu strămoşii lor, după
cum piraţii grecĭ seamănă cu gene-
raţia care a făcut expediţia dela
Troia.

Această nerecunoştinţă, l-a făcut
pe Ibsen să se retragă în el însu-şi şi
să reflecteze asupra vieţeĭ. Citind bi-
blia, a găsit pe Crist cel maĭ veritabil
şi maĭ interesant fenomen din istoria
universală. Ideile încep să bată la
poarta gândireĭ. Ibsen însă nu se
grăbeşte să le dea vestmânt de eman-
cipare; până ce nu se convinge per-
sonal că scrisul este sincer şi opera
creiată lipsită de mincinoasele conven-
ţionale. Voiajul îl transformă perso-
nalitatea complect.

In lumea nouă, îl apare zâmbetul
pe faţă, satisfăcut că a putut să sca-
pe de intrigile şi nerecunoştinţa pa-
trieĭ.

Purificat, analizându-se din nou,
observă că producţia sa literară e
lipsită de unitate. Contrazicerile se
repetă şi îl obosesc.

La un moment dat i se pare că un
vid imens îl separă de Dumnezeu şi
oamenĭ. E o criză a individualităţeĭ,
pe care răuşeşte s'o învingă. Radios,
e cuprins brusc de entuziasm pentru
scrisul său. Vede micimea omenească
faţă de valoarea eternă a operilor de
artă ! E fericit ! Din Roma îi scrie luĭ
Björnson :

„Să nu crezĭ că sunt un prost va-
nitos şi orbit. Sunt clipe când mă a-
nalizez minuţios şi îmĭ fac examenul
conştinţeĭ".

Nedreptăţile pe care norvegienii i
e-au făcut, Ibsen le atribue efectelor
descoperiţiuneĭ divinităţeĭ; chiar în
[illegible] ecourile criticilor răutăcioşĭ
de [illegible] îl obsedează.

Nu se consideră un adevărat poet,
[illegible] modestie un fotograf,
în faţa obiectivuluĭ căruia se perin-
dează unul câte unul contimporanii.

Fiecăruĭ sosit, nu-i studiază nicĭ a-
titudinea fizică, nicĭ gândirea, nicĭ
masca, ci sufletul doreşte să îl repro-
ducă.

Monarhist în gândirea abstractă,
refuză cugetările republicane sosite
chiar dela prietenĭ sincerĭ şi dezin-
teresaţĭ ca Björnson şi Brandes.

Personalitatea închegată a luĭ Ib-
sen este rezultatul crizelor morale.

N'a scris o piesă de teatru decât
atunci când a găsit un bun subiect.

Catelina, compusă într'un mic o-
raş, unde încă sufletul său a fost
subjugat de micile farse şi nebunii
ale tinereţeĭ.

In vremea aceea, compatrioţii erau
scandalizaţĭ de începuturile luĭ, ne
putând să înţeleagă ideile ce-l frâ-
mântau creerul genial.

Doamna Inger, este fantezia cetireĭ
unor pagini amoroase, pe care Ibsen
nu le-a maĭ gustat niciodată. *Come-
dia Amorului*, a revoltat spiritul pu-
dic al norvegienilor.

Atacat în viaţa-i intimă, discreditat
în faţa opinieĭ publice, Ibsen este a-
preciat numaĭ de soţia sa, căruia îi
găseşte o logică naturală, un instinct
poetic, şi un spirit critic larg faţă de
meschinăriile societăţeĭ în care tră-
eşte.

„Sunt excomunicat; am toată lu-
mea împotriva mea !"

E strigătul de alarmă a unuĭ re-
voltat. In străinătate se reculege şi
în faţa idealismuluĭ italian apare ge-
neza luĭ Brand.

„Dacă acest personaj l-am făcut
preot, este fără importanţă. Totul sau
nimic s'aplică la viaţa întreagă, iu-
bire, artă etc. Brand, sunt eu, în cele
maĭ multe clipe".

In timpul cât a scris pe Brand, —
Ibsen avea pe biroul său într'un vas
un scorpion. Din timp, în timp, ani-
malul cădea bolnav. Pentru al rea-
duce la bune dispoziţiuni, i se dădea
un fruct.

Scorpionul cum îl zărea se arunca
furios asupra luĭ, vârsându-şi veni-
nul. Cu modul acesta se uşura, căpă-
tându-şi veselia.

Un exemplu frumos aplicat la
ceeace poate legile organice să in-
fluenţeze în domeniul intelectual.

In preumblările sale singuratice,
Brand, adică Ibsen, s'a întâlnit c'un
ţăran, care văzându-l că înainteaza
şovăitor pe zăpada sub care trece un
torent, vrea să-l oprească cu aceste
cuvinte :

„Omul oricât ar fi de învăţat şi ori-
cât spirit ar avea, nu poate face im-
posibilul. Haide, întoarceţe din drum!
Nu te crede aşa de puternic, şi de
neîndupleacat. N'avem decât o viaţă,
aşa-i ? Ce putem face, odată ce am
pierdut-o ?

Brand, care avea o credinţă, fi ndcă
era o personalitate, nu se înspăi-
mântă de moarte ca bietul ţăran. Do-
rinţa de a vedea cum progresează o-
menirea şi maĭ ales în mijlocul uneĭ
lucrărĭ, ideea morţeĭ îl face îndoelnic
şi pe Ibsen.

Nu e laş, e maĭ mult egoist, când
se gândeşte că va amuţi înainte de
a-şi fi spus cel din urmă cuvânt.

Ibsen urăşte pe individul fără vo-
inţă, rob nevolnic al soartei. E obo-
sit şi totuşi ar dori să-l ducă pe ume-
riĭ luĭ pe acest ţăran, care simboli-
zează poporul, dar când vede că în-
cetează de a voĭ, se indignează. Viaţa
fără scop, fără ideal, o găseşte neve-
rosimilă. Numaĭ norodul simplu, ţine
la o astfel de viaţă monotonă.

„Când eram copil, două ideĭ îmĭ
veneau adesea, şi mă stricam de râs,
cu riscul de a fi bătut, când bătrâna
învăţătoare era în toane rele. Imĭ în-
chipuiam o bufniţă căreia i-ar fi fost
frică de întuneric şi un peşte care
s'ar fi îngrozit de apă.

„Cu neputinţă să depărtez din min-
te-mĭ aceste gândurĭ. Ambiĭ aveau
cioc, unghiĭ şi nu mă slăbeau. De ce
oare rădeam aşa de tare ? Pentru că
în mod nelămurit simţiam o prăpăs-
tie între ceeace ne încovoaie cub sar-
cină şi ceeace ne face s'o simţim prea
grea. Slab sau tare, fiecare om din
ţara mea este una din aceste bufniţe,
unul din aceştĭ peştĭ.

„Creat pentru adâncimĭ, trebue să
trăiască în noaptea existenţeĭ şi toc-
maĭ aceasta îl speriе. Sbătându-se
amar ca să atingă ţărmul, se înfri-
coşează sub bolta înstelată, cerând
aer, lumină".

(Continuarea în pagina II-a)